

Rektorbudskap à la 2013: «Ut med avvisning og kjeft, inn med anerkjennelse og kjeks»

AV VIGDIS HEGG

Ei venninne fra Spesiellærerhøgskolen på Hosle (t-linja) har tatt steget og blitt rektor i barneskolen i år. Hun er opptatt av å møte elevene med anerkjennelse framfor avvisning. Der andre voksne kunne møtt med kjeft, er hun opptatt av å forstå hva elevene strever med. Tidligere elever har nemlig lært henne at ingen unger er vanskelig, men derimot kan de ha det vanskelig. Hennes overbevisning er at elevene først kan gjøre endringer etter at de har blitt møtt med anerkjennelse og ydmykhet. Hun har en undrende tilnærming til hva som kan skape trøbbel og hvordan man kan hjelpe elevene ut av de vanskelige situasjonene. Derfor inviterer hun elevene på skattejakt for å finne ut av utfordringene. Underveis i jakten kan hun åpne den spennende rektorskuffen som kun inneholder goder. Hun er svært bevisst at hennes rektorskuff aldri skal inneholde kjeft, men gjerne gode kjeks ...

Hennes overbevisning er at bygging av barnas selvfølelse og selv-tillit er noe av det viktigste vi kan gjøre i skoleløpet. Anerkjennelsen står i fokus! Da vil de kunne bli godt rustet

til å gå ut i verden med trygghet i seg selv, representert ved «røtter» og «vinger». I rektorstolen har hun jobbet fram elevenes ønskeliste, som er formidlet skolens ansatte. Målet er å påvirke alle voksne rundt elevene til økt bevissthet på følgende kjerneområder:

- Anerkjennelse (Se meg og lik meg!)
- Undrende holdning og tilnærming.
- Lik meg for den jeg er, ikke bare for hva jeg gjør.
- Omsorg, bry deg om meg.
- Entusiasme, vis at jeg betyr noe for deg.
- Vær tålmodig.
- Snakk med meg.
- Stol på meg.
- Hold fokus på gylne øyeblikk.
- Vær interessert i *hele* livet mitt.

Denne rektoren er overbevist om det er viktig å forstå barn, og at deres atferd er uttrykk for hvordan de har det. Hun vil hjelpe elevene til å få kontakt med sine følelser, og på sikt hjelpe dem til å sette ord på følelsene.

Derfor skal de møtes med varme, omtanke og støtte. Hun er bevisst på at ved kritikk oppleves negativitet som gir dårlig selvfølelse. De voksne skal vise elevene veien ut av blindveiene ved å gi konstruktive tilbakemeldinger, gjennom undring og en anerkjennende væremåte.

Rektoren fant inspirasjon til arbeidet da hun leste Torleif Lundqvists bok «Under overflaten». Han viser til forskningen Alice Miller gjorde på barndommen. I løpet av de første 18 leveårene har barn fått hele 150 000 negative tilbakemeldinger, og i samme periode kun 10 000 positive. Her fastslås at oppdragelse dreier seg om 15 ganger mer negativt fokus enn positiv oppmerksomhet! Dette utgjør daglig over 20 tilbakemeldinger preget av for eksempel begrensninger, beskyldninger eller reprimander. Dette åpenbare misforholdet vil rektoren bidra til å snu. Ved å fortelle om hennes arbeid bevisstgjøres flere til å bidra i endringsarbeidet. Det første jeg vil invitere til er å studere listen nøye, og da kan vi gjerne tenke all menneskelig samhandling.

1. Anerkjennelse er å møte folk der de er. Ha en undrende nysgjerrig tilnærming. Spør hvorfor de tenker som de gjør, i stedet for absolutt å fastslå at noe er riktig og noe er galt.
2. Vi trenger aksept og respekt for den vi er, ikke for det andre vil vi skal være. Alle mennesker skal føle at de er absolutt gode nok som de er.
3. Møt derfor menneskene der de er, – ikke der de burde, kunne eller skulle ha vært.
4. Vær til stede og tillat deg gjerne å bli revet med. Ungene kan virkelig kjenne at vi er litt gærne etter dem.
5. Det gir kraft og styrke å føle seg unik og flott. La deg gjerne imponere av barn. Ingen er perfekte. Viktig at voksne kan si at der tok jeg feil, voksne kan også bomme.
6. Gi oppmerksomhet.
7. Still direkte og konkrete spørsmål samt vær en god lytter.
8. Gi ansvar, og vær tydelig på at du vet at de kan ta ansvaret.
9. Vis at du har det flott med elevene og at de betyr mye for deg.
10. Kvalitetstid er å dele gylne øyeblikk og være til stede i barnas alminnelige skolehverdager, bry deg om hele mennesket.

Og for de litt tungnemme, her er listen over hva du ikke skal gjøre i min venninnes skole:

- Ikke noen som helst form for straff (det eneste barn lærer da, er jo at de voksne bestemmer!)
- Ikke trusler (f.eks. «Hvis du ikke du gjør matteoppgavene, får du ikke se filmen med resten av klassen»)
- Ikke devaluering (f.eks. «Du klarer vel ikke det, du!?»)
- Ikke krenkelser (gjør unger utrygge, altså ikke bruk ironi eller le av elevene)
- Ikke kjeft eller kritiser
- Minst mulig irettesettelser

De to siste punktene indikerer at vi skal tilstrebe at elevene får direkte og konstruktive tilbakemeldinger, – vi skal jo strekke både dem og oss selv litt!

Rektoren gir seg ikke her, for hun ønsker at huskelisten skal danne grunnlag for all samhandling i skolen. Herunder foreldresamarbeid, kolleger imellom og blant elevene. Jeg er overbevist om at dette budskapet vil skape vekst på alle arenaer! Hun har funnet fram til de virkelige grunnsteinene for all menneskelig samhandling både i og utenfor skolen.

Så gå derfor ut og gjør verden litt bedre. Strekk deg etter de gylne øyeblikk med fokus på mestring, undring og aksept. Her har vi alle noe å lære. Og fortvil ikke – vi kan alle bli klokere medmennesker og lærere i møte med flokken! Jeg har ikke møtt noen som er utlært på rektors kjerneområder – livets grunnsteiner.

